

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1 Titlul proiectului de act normativ Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul Penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de Procedură Penală, precum și pentru completarea articolului 79 din Lege nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal	
Secțiunea a 2-a Motivul emiterii actului normativ	
1. Descrierea situației actuale	I. Legea nr. 286/2009 privind Codul penal și Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală au intrat în vigoare la data de 1 februarie 2014. Ulterior acestei date, Curtea Constituțională fiind sesizată cu mai multe excepții de neconstituționalitate invocate în legătură cu texte din cele două coduri, a realizat analize aprofundate asupra unor instituții reglementate în aceste coduri, pronunțând, în unele decizii, soluții de admitere, respectiv decizii de interpretare. Punerea în acord a dispozițiilor din Codul penal și a Codul de procedură penală declarate neconstituționale cu textele din Constituție prin raportare la care respectivele excepții au fost admise a fost realizată, pentru marea majoritate a acestor dispoziții legale, prin intervenții legislative succesive efectuate începând cu anul 2014, când acestea au intrat în vigoare, și până în prezent. Prin raportare la deciziile Curții Constituționale publicate în Monitorul Oficial, Partea I, se constată că pentru următoarele nu au fost puse, încă, în acord textele la care se referă: • Decizia Curții Constituționale nr. 625/2016, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 107 din 7 februarie 2017; • Decizia Curții Constituționale nr. 22/2017, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr.159 din 3 martie 2017; • Decizia Curții Constituționale nr. 17/2017¹ (<i>nepublicată în Monitorul Oficial la data de 05.04.2017</i>); • Decizia Curții Constituționale nr. 732/2014 publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 69 din 27 ianuarie 2015; • Decizia Curții Constituționale nr. 603/2015, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 845 din 13 noiembrie 2015. De asemenea, există și un număr de decizii ale Curții Constituționale care intră în categoria celor denumite în doctrină a fi decizii interpretative, pentru care, însă, s-a apreciat oportun a se interveni legislativ, astfel

1 https://www.ccr.ro/files/products/decizia_17.pdf.

încât atât Codul penal cât și Codul de procedură penală să aibă dispoziții care să fie în acord cu prevederile Constituției, așa cum au fost acestea interpretate de către instanța de contencios constituțional:

- Decizia Curții Constituționale nr. 336/2015, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 342 din 19 mai 2015;
- Decizia Curții Constituționale nr. 265/2014 publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 372 din 20 mai 2014;
- Decizia Curții Constituționale nr. 11/2015, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 102 din 9 februarie 2015;
- Decizia Curții Constituționale nr. 508/2014 publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 843 din 19 noiembrie 2014;
- Decizia [Curții Constituționale](#) nr. 405/2016, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 517 din 8 iulie 2016.

II. Prin Legea nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal s-a transpus Decizia-cadru 2005/212/JAI a Consiliului din 24 februarie 2005 privind confiscarea produselor, a instrumentelor și a bunurilor având legătură cu infracțiunea, introducându-se, în art. 118² din Codul penal din 1968 și în art. 112¹ din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, și, , o instituție nouă pentru sistemul penal românesc, și anume instituția confiscării extinse. Reglementarea și aplicarea acestei instituții au fost suspendate de la momentul adoptării noilor reglementări și până în prezent, unui control de constituționalitate, fiind pronunțate decizii ale Curții Constituționale atât cu privire la textele cuprinse în Codul penal anterior (Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014²), cât și cu privire la textele cuprinse în Codul penal în vigoare (Decizia nr. 11 din 15 ianuarie 2015³), decizii în sensul că aceste dispoziții legale sunt conforme cu Legea Fundamentală. Totodată, Curtea Constituțională a decis faptul că măsura de siguranță a confiscării extinse din Codul penal este constituțională în măsura în care aceasta nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

La momentul adoptării acestui cadru normativ intern reglementarea europeană avută în vedere pentru transpunere oferea Statelor Membre posibilitatea de a alege unul dintre cele trei seturi de cerințe minime prin care să implementeze confiscarea extinsă: confiscarea condiționată de condamnare și de convingerea instanței că într-o perioadă anterioară determinată condamnatul a dobândit bunurile din activități infracționale de orice fel, confiscarea condiționată de condamnare și de convingerea instanței că într-o perioadă anterioară determinată condamnatul a dobândit bunurile din activități infracționale *similare* celei pentru care a fost condamnat, respectiv confiscarea condiționată de condamnare, de convingerea instanței că într-o perioadă anterioară determinată condamnatul a dobândit bunurile din activități infracționale de orice fel,

2 Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 691 din 22 septembrie 2014.

3 Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 102 din 09 februarie 2015.

precum și de constatarea caracterului disproporționat al valorii bunurilor față de veniturile legale ale condamnatului. Astfel, prin Legea nr. 63/2012 legiuitorul a optat pentru cel de-al III-lea set de cerințe minimale, ale cărui standarde le-a preluat în întregime, adăugând condiția dovedirii disproporției între averea condamnatului și veniturile lui legale.

Între timp, însă, cadrul legislativ comunitar a fost considerat insuficient, rapoartele Comisiei privind punerea în aplicare a Deciziilor-cadru 2003/577/JAI a Consiliului din 22 iulie 2003 privind executarea în Uniunea Europeană a ordinelor de înghețare a bunurilor sau a probelor, 2005/212/JAI a Consiliului din 24 februarie 2005 privind confiscarea produselor, a instrumentelor și a bunurilor având legătură cu infracțiunea și 2006/783/JAI a Consiliului din 6 octombrie 2006 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce pentru hotărârile de confiscare, arătând că regimurile existente de confiscare extinsă și de recunoaștere reciprocă a ordinelor de înghețare și de confiscare, dovedind că acestea nu sunt eficiente și că diferențele existente în dreptul statelor membre reprezintă un obstacol pentru procedurile de confiscare. Prin urmare a fost lansat un amplu proces de revizuire și extindere a dispozițiilor Deciziilor-cadru 2001/500/JAI a Consiliului din 26 iunie 2001 privind spălarea banilor, identificarea, urmărirea, înghețarea, sechestrarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunii și 2005/212/JAI a Consiliului din 24 februarie 2005 privind confiscarea produselor, a instrumentelor și a bunurilor având legătură cu infracțiunea, rezultând astfel **Directiva 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană**, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr. 127 din 29 aprilie 2014, al cărei termen de transpunere în sistemele naționale este 4 octombrie 2016

Transpunerea noii directive în dreptul național presupune un efort substanțial, atât în ceea ce privește aspectele legislative avute în vedere, cât și din perspectiva măsurilor de infrastructură necesare. Pentru aceste considerente, Ministerul Justiției a avut în vedere transpunerea Directivei menționate în mod gradual. Astfel, un prim pas important a fost realizat prin promovarea cadrului legal necesar unei mai bune administrări a bunurilor indisponibilizate - este vorba de Legea nr. 318/2015 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 961 din 24 decembrie 2015, acte normative prin care s-a transpus art.10 din directivă.

Este de menționat faptul că majoritatea covârșitoare a textelor Directivei 2014/42/UE își regăsesc un corespondent în noul Cod penal și noul Cod de procedură penală ale României, existând numai câteva aspecte care mai trebuie transpuse în legislația națională.

De aceea este necesară o nouă intervenție asupra Codului penal și a Codului de procedură penală, pentru a articula cele câteva aspecte cuprinse în noua directivă și care nu se regăsesc în dreptul național.

2. Schimbări preconizate	I. Pentru punerea în acord a Codului penal și a Codului de procedură penală cu dispozițiile Constituției se propun următoarele intervenții legislative A. Codul penal Două decizii ale Curții Constituționale (Decizia nr. 732/2014 și Decizia nr. 603/2015) se referă la dispoziții din Codul penal care au fost declarate neconstituționale - este vorba de art. 336 alin. (1) și, respectiv, art. 301 alin. (1) și art. 308 alin. (1) Cod penal. Sintagmele declarate neconstituționale, la expirarea termenului de 45 de zile prevăzut de alin. (1) al art. 147 din Constituție, și-au încetat efectele juridice, motiv pentru care este necesară o intervenție expresă a legiuitorului infraconstituțional. Alte 4 decizii ale Curții Constituționale intră în categoria celor denumite în doctrină ca fiind decizii interpretative. 1. Prin Decizia nr. 265/2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 din Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 372 din 20 mai 2014, instanța de contencios constituțional a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că <i>„dispozițiile art. 5 din Codul penal sunt constituționale în măsura în care nu permit combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile.”</i> Pentru punerea în acord a prevederilor art. 5 Cod penal cu prevederile constituționale reținute în Decizia nr. 372/2014, proiectul propune introducerea în respectivul articol a unui alineat nou, alin. (1¹), care să prevadă în mod expres faptul că pentru stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile nu este permisă combinarea prevederilor din legi succesive. 2. Prin Decizia nr. 11/2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 102 din 9 februarie 2015, instanța de contencios constituțional a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că <i>„dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.”</i> Pentru a respecta cerințele de tehnică legislativă a fost introdusă o normă de trimitere la data intrării în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial nr. 258 din 19 aprilie 2012, nefiind preluate exact cele reținute de Curtea Constituțională în dispozitivul deciziei. Astfel, potrivit art. 78 din Constituția României, <i>„Legea se publică în Monitorul Oficial al României și intră în vigoare la 3 zile de la data publicării sau la o dată ulterioară prevăzută în textul ei.”</i>, iar potrivit art. 12 alin.(1) din Legea nr. 24/2000
---------------------------------	---

privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, „(1) Legile și ordonanțele emise de Guvern în baza unei legi speciale de abilitare intră în vigoare la 3 zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, sau la o dată ulterioară prevăzută în textul lor. Termenul de 3 zile se calculează pe zile calendaristice, începând cu data publicării în Monitorul Oficial al României, și expiră la ora 24,00 a celei de-a treia zi de la publicare.”

Pe cale de consecință, se propune introducerea unui alineat nou, alin. (2¹), care prevede faptul că se aplică măsura de siguranță a confiscării extinse numai bunurilor dobândite începând cu data de 22 aprilie 2012, inclusiv. Data de 22 aprilie 2012 este data intrării în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 258/19 aprilie 2012.

3. Prin Decizia nr. 508/2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 159 alin. (3) din Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 843 din 19 noiembrie 2014, instanța de contencios constituțional a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 159 alin. (3) din Codul penal *„sunt constituționale în măsura în care se aplică tuturor inculpaților trimiși în judecată înaintea datei intrării în vigoare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și pentru care la acea dată momentul citirii actului de sesizare fusese depășit.”*

Potrivit prevederilor art. 147 alin. (4) din Constituție și ale art. 11 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, deciziile instanței de contencios constituțional sunt general obligatorii de la data publicării lor în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Văzând această decizie, precum și dispozițiile legale privind intrarea în vigoare a deciziilor Curții Constituționale, proiectul de lege propune modificarea alin. (3) al art. 159 Cod penal pentru a se prevedea expres faptul că în cauzele în curs de soluționare la data intrării în vigoare a prezentului cod, dar pentru care la acea dată momentul citirii actului de sesizare a instanței de judecată fusese depășit, împăcarea poate interveni până la primul termen ulterior datei de 19 noiembrie 2014.

Termenul de 19 noiembrie 2014 este data la care, odată cu publicarea în Monitorul Oficial al României, Decizia Curții Constituționale nr. 508/2014 a dobândit, potrivit art. 147 alin. (4) din Constituție, un caracter general obligatoriu, producând efecte numai pentru viitor.

4. Se propune și modificarea art. 297 alin. (1) Cod penal, pentru a pune de acord dispozițiile acestuia cu dispozitivul și considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 405/2016.

Astfel, sintagma *„îndeplinește în mod defectuos”* din cuprinsul formei de lege lata a alin. (1) al art. 297 se înlocuiește cu sintagma *„îndeplinește prin încălcarea unei legi, a unei ordonanțe a guvernului sau a unei ordonanțe de urgență a guvernului”*. Restul normei de incriminare rămâne nemodificat.

La elaborarea propunerii de modificare a art. 297 alin.(1) a fost avută în vedere detalierea sintagmei „îndeplinește prin încălcarea legii”, utilizate în dispozitivul deciziei instanței de contencios constituțional, prin paragraful 60 din Decizia nr. 405/2016 [”60. (...) Curtea statuează că neîndeplinirea ori îndeplinirea defectuoasă a unui act trebuie analizată numai prin raportare la atribuții de serviciu reglementate expres prin legislația primară - legi și ordonanțe ale Guvernului. Aceasta deoarece adoptarea unor acte de reglementare secundară care vin să detalieze legislația primară se realizează doar în limitele și potrivit normelor care le ordonă.”].

5. Proiectul modifică alin. (1) al art. 301 Cod penal, înlocuindu-se sintagma „raporturi comerciale”, sintagmă declarată neconstituțională prin Decizia Curții Constituționale nr. 603/2015, cu sintagma „raporturi specifice celor dintre profesioniști, potrivit art. 3 alin.(2) din Codul civil”. Rațiunea acestei înlocuiri constă în faptul că după intrarea în vigoare a Codului civil, noțiunea de comerciant a fost înlocuită de cea de profesionist, definiția legală a acesteia din urmă regăsindu-se în alin. (2) al art. 3 Cod civil. De aceea, norma de trimitere este făcută la acest din urmă text de lege.

6. La alin. (1) al art. 308 Cod penal se elimină referirea la art. 301 Cod penal.

Deoarece instanța de contencios constituțional, prin Decizia nr. 603/2015, nu s-a pronunțat, cum a făcut-o în alte ocazii, în sensul că nu se justifică incriminarea, ci s-a rezumat la a constata că incriminarea conflictului de interese în mediul privat reprezintă o încălcare nejustificată a libertății economice și a dreptului la muncă al persoanelor care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în cadrul oricărei persoane juridice s-a realizat completarea art. 308 cu un nou alineat - alin. (1¹), special dedicat aplicării infracțiunii de conflict de interese și în cazul în care aceasta a fost comisă de alte persoane, respectiv de către sau în legătură cu persoanele care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice dintre cele prevăzute la art. 175 alin. (2) Cod penal.

La alin. (3) al art. 308, intervenția propusă este una strict de corelare a normei de trimitere cu celelalte intervenții operate asupra art. 308. Și intervențiile propuse la art. 308 Cod penal sunt făcute exclusiv pentru punerea în acord a prevederilor art. 5 Cod penal cu prevederile constituționale reținute în Decizia Curții Constituționale nr. 603/2015.

7. Prin Decizia nr. 732/2014, Curtea Constituțională a decis faptul că sintagma „la momentul prelevării mostrelor biologice” din cuprinsul dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională.

De aceea, se propune modificarea alin. (1) al art. 336 Cod penal, astfel încât norma de incriminare propusă este una similară celei din alin. (1) al art. 87 al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice - precizăm faptul că art. 87 din Ordonanța

de urgență a Guvernului nr. 195/2002 a fost abrogat prin art. 121 pct. 1 și art. 247 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, începând cu data de 1 februarie 2014, dată la care a intrat în vigoare Legea nr. 286/2009 privind Codul penal.

De asemenea, se introduce un art. 336¹, cu un conținut similar art. 90 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 - articol care a fost și el abrogat la intrarea în vigoare a Legii nr. 286/2009.

Art. 336¹ incriminează fapta conducătorului unui vehicul de a consuma alcool, produse ori substanțe stupefiante sau medicamente cu efecte similare acestora, ulterior producerii unui accident de circulație care a avut ca rezultat uciderea sau vătămarea integrității corporale ori a sănătății uneia sau mai multor persoane, dar anterior recoltării probelor biologice.

B. Codul de procedură penală

În ceea ce privește Codul de procedură penală, se constată că deciziile instanței de contencios constituțional care necesită intervenții legislative și care, pe cale de consecință, au fost avute în vedere de prezentul proiect sunt următoarele:

- Decizia Curții Constituționale nr. 625/2016;
- Decizia Curții Constituționale nr. 22/2017;
- Decizia Curții Constituționale nr. 17/2017 (*nepublicată în Monitorul Oficial la data de 05.04.2017*) și
- Decizia Curții Constituționale nr. 336/2015.

Astfel, în vederea punerii în acord a normelor procesual-penale cu deciziile Curții Constituționale, proiectul propune o nouă reglementare a art. 70 din Codul de procedură penală. Astfel, se încearcă să se răspundă corespunzător deciziei Curții Constituționale nr. 625/2016 din 26 octombrie 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 69 și art. 70 din Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.107 din 7 februarie 2017, potrivit căreia *"soluția legislativă (...), care stabilește că asupra cererii de recuzare a procurorului formulată în faza de judecată, în faza camerei preliminare sau în fața judecătorului de drepturi și libertăți se pronunță procurorul ierarhic superior este neconstituțională."* Prin proiectul de lege se propune o reglementare distinctă a procedurii recuzării când aceasta intervine în faza de urmărire penală de cea care intervine în fața judecătorului de drepturi și libertăți, judecătorului de camera preliminară sau a instanței de judecată.

O altă intervenție propusă de prezentul proiect de lege se referă la art. 213 alin.(2) Cod procedură penală, intervenție care ține cont de soluția instanței de contencios constituțional cuprinsă în Decizia nr. 17/2017. Astfel, instanța de contencios constituțional, argumentând în sensul că *"deturnarea reglementărilor legale de la scopul lor legitim, printr-o sistematică interpretare și aplicare eronată a acestora de către instanțele judecătorești sau de către celelalte subiecte chemate să aplice dispozițiile de lege, poate determina neconstituționalitatea acelei*

reglementări”, a apreciat că se impune reglementarea unui termen cert și imperativ până la împlinirea căruia plângerea împotriva ordonanței procurorului prin care acesta a dispus luarea/prelungirea măsurii controlului judiciar, în cursul urmăririi penale, trebuie soluționată. Prin aceeași decizie, Curtea Constituțională, reținând și faptul că „, atunci când măsura preventivă a controlului judiciar este luată de judecător (fie el judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată), contestația formulată de inculpat împotriva încheierii va fi soluționată în toate cazurile într-un termen de 5 zile de la înregistrare, pe când în cazurile în care măsura preventivă a controlului judiciar este luată/prelungită de către procuror, plângerea împotriva ordonanței va fi soluționată într-un termen incert, legiuitorul nereglementând în acest caz obligația instanței judecătorești de a se pronunța într-un anumit termen”, a precizat și care este acest termen - este vorba de termenul de 5 zile prevăzut de art.204 alin.(4) Cod procedură penală, termen până la împlinirea căruia, de lege lata, se soluționează de către judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară contestația formulată de către inculpat împotriva încheierilor prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune asupra măsurilor preventive. Prin urmare, pe viitor ar urma că acest termen de 5 zile să se aplice în toate cazurile și plângerilor împotriva ordonanței procurorului prin care acesta a dispus luarea sau după caz prelungirea măsurii controlului judiciar, în cursul urmăririi penale.

Proiectul de lege conține și propuneri de modificare a art. 220 alin.(5) și a art. 238 alin.(3) din Codul de procedură penală, modificări propuse având în vedere Decizia nr. 22/2017 din 17 ianuarie 2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 220 alin. (1) din Codul de procedură penală. În decizia anterior menționată s-a reținut faptul că „este neconstituțională soluția legislativă reglementată de dispozițiile art. 220 alin. (1) din Codul de procedură penală, care permite luarea măsurii arestului la domiciliu, în condițiile în care anterior inculpatul a fost arestat preventiv sau la domiciliu în aceeași cauză, în lipsa unor temeiuri noi care fac necesară privarea sa de libertate”. Modificările propuse la art.220 alin.(5) și art.238 (alin.3) din Codul de procedură penală sunt menite a pune aceste texte în acord cu articolele din Constituție invocate în Decizia Curții Constituționale nr. 22/2017. Astfel, se propune soluția potrivit căreia față de inculpatul care a mai fost anterior arestat preventiv sau față de care s-a mai dispus arestarea la domiciliu în aceeași cauză, în cursul urmăririi penale, al procedurii de cameră preliminară sau al judecății, se poate dispune din nou măsura arestului la domiciliu sau cea a arestării preventive numai dacă au intervenit temeiuri noi care fac necesară privarea sa de libertate.

Proiectul propune și o intervenție legislativă asupra alin. (1) al art. 235 din Codul de procedură penală. Astfel, procedând la interpretarea legală a unei dispoziții din Codul de procedură penală, interpretare făcută atât prin raportare la cele statuate de Curtea Constituțională prin Decizia nr.336/2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.342 din 19 mai 2015, cât și prin

raportare la prevederile art. 69 alin. (2) din *Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora „*Interpretarea legală (...) poate confirma (...) interpretările judiciare, (...), adoptate până la acea dată, cu respectarea drepturilor câștigate*”, proiectul propune un text care să respecte fidel soluția din decizia Curții Constituționale nr. 336/2015 (a se vedea, în acest sens de interpretare, și Decizia CCR nr. 619/2016⁴, respectiv Decizia CCR nr.460/2015⁵). Textul propus are următorul cuprins:

„(1) *Propunerea de prelungire a arestării preventive împreună cu dosarul cauzei se depun la judecătorul de drepturi și libertăți cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive, sub sancțiunea prevăzută de art. 268 alin. (1)*”.

II. Pentru transpunerea Directivei 2014/42/UE

Prezentul proiect de act normativ cuprinde două mari categorii de modificări - o primă categorie vizează modificări aduse instituției confiscării extinse din Codul penal și a doua categorie vizează anumite modificări ale unor proceduri reglementate în Codul de procedură penală.

1. Din perspectiva modificărilor aduse Codului penal

1.a. Se are în vedere, în primul rând, extinderea domeniului de aplicare a confiscării extinse, prin renunțarea la reglementarea care cuprinde o listă limitativă de infracțiuni pentru care aceasta putea fi aplicată.

Astfel, în contextul în care atât noua directivă cât și directiva precedentă impun standarde minime a fi recunoscute de către Statele Membre ale Uniunii Europene, fiind lăsată oportunitatea acestora de a reglementa, dacă doresc, dincolo de aceste limite minime europene, legiuitorul român a cuprins, în varianta inițială transmisă Parlamentului în 2012, o variantă de texte potrivit cărora confiscarea extinsă urma a se aplica nu doar unei liste de infracțiuni, astfel cum era reglementată cerința minimă în actul comunitar, ci tuturor infracțiunilor de o anumită natură și în anumite condiții bine precizate.

Rațiunile care au susținut această primă variantă în 2012 sunt menținute și la acest moment, apreciindu-se că o eficiență combatere a criminalității se poate realiza într-o manieră mult mai eficientă dacă, pe lângă instituția confiscării speciale, se aplică și instituția confiscării extinse nu doar unei liste de infracțiuni - astfel cum este standardul minim cuprins în art.5 alin.(2) din noua directivă, ci tuturor infracțiunilor, dacă faptele erau susceptibile de procurarea unui folos material și maximul pedepsei

⁴ Decizia nr. 619/2016 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru interpretarea art. 38 alin. (11) din *Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor*, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 6 din 4 ianuarie 2017.

⁵ Decizia nr. 460/2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 69 alin. (1) lit. a), c) - f) și alin. (2) - (6) și art. 70 alin. (1) și (2) din *Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal*, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr.624 din 17 august 2015.

prevăzute de lege pentru acestea este 4 ani sau mai mare.

Astfel, se va extinde câmpul de aplicare al acestei măsuri față de cele 17 litere cuprinse în forma *de lege lata* a art.112¹ alin.(1) care constau în: infracțiuni privind traficul de droguri și de precursori; infracțiuni privind traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile; infracțiuni privind frontiera de stat a României; infracțiunea de spălare a banilor; infracțiuni din legislația privind prevenirea și combaterea pornografiei; infracțiuni din legislația privind combaterea terorismului; constituirea unui grup infracțional organizat; infracțiuni contra patrimoniului; nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive; falsificarea de monede, timbre sau de alte valori; divulgarea secretului economic, concurența neloială, nerespectarea dispozițiilor privind operații de import sau export, deturnarea de fonduri, infracțiuni privind regimul importului și al exportului, precum și al introducerii și scoaterii din țară de deșeuri și reziduuri; infracțiuni privind jocurile de noroc; infracțiuni de corupție, infracțiunile asimilate acestora, precum și infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene; infracțiuni de evaziune fiscală; infracțiuni privind regimul vamal; infracțiuni de fraudă comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice; traficul de organe, țesuturi sau celule de origine umană.

Prin adoptarea prezentului proiect de lege, se va putea dispune în viitor măsura de siguranță a confiscării extinse și pentru alte infracțiuni - cu titlu de exemplu, menționăm:

- infracțiunile de serviciu (delapidarea, prevăzută de art. 295 alin. (1), abuzul în serviciu, prevăzută de art. 297, uzurparea funcției, prevăzută de art. 300, conflictul de interese, prevăzută de art. 301 alin. (1), obținerea ilegală de fonduri, prevăzută de art. 306 alin. (1)), infracțiunile privind sănătatea publică (Infectarea apei, prevăzută de art. 356 alin. (1), Falsificarea sau substituirea de alimente ori alte produse, prevăzută de art. 357 alin. (2), Comercializarea de produse alterate, prevăzută de art. 358 alin. (3), Traficul de produse sau substanțe toxice, prevăzută de art. 359 alin. (1)) - dacă ar fi să ne referim la cele din Codul penal,
- infracțiunile cuprinse în art. 452 din Codul fiscal (Legea nr. 227/2015);
- infracțiunea prevăzută de art. 279 din **Legea nr. 297/2004 privind piața de capital.**

1.b. Proiectul de act normative propune modificarea cerințelor necesare aplicării instituției confiscării extinse.

Revenind de data aceasta pe tărâmul aplicării textelor Directivei 2014/42/UE, trebuie precizat că aceasta impune statelor reguli noi. Astfel, prin art. 5 - dedicat confiscării extinse, în alin (1), se impune statelor un standard unic în ceea ce privește cerințele minimale care trebuie îndeplinite pentru acest tip de confiscare:

„statele membre adoptă măsurile necesare pentru a permite confiscarea, totală sau parțială, a bunurilor unei persoane condamnate ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni care este susceptibilă să genereze, în mod direct sau indirect, beneficii economice, atunci când, în baza circumstanțelor cauzei, inclusiv a elementelor de fapt și a probelor disponibile, cum ar fi faptul că valoarea bunurilor este disproporționată

în raport cu venitul legal al persoanei condamnate, o instanță consideră că bunurile în cauză au fost obținute din activități infracționale.”

Analizând acest standard prin raportare la prevederea art. 112¹ alin. 2 din Codul penal, constatarea acestei disproporții este o condiție obligatorie pentru confiscarea extinsă; convingerea instanței în sensul că bunurile sunt dobândite din activități infracționale similare celei care a atras condamnarea nu este, *de lege lata*, suficientă, pentru a se dispune confiscarea extinsă, fiind necesară dovedirea unei diferențe de valoare dintre averea condamnatului și veniturile lui legale, precum și constatarea că această diferență face ca averea propriu-zisă să fie „disproporționată” față de veniturile legale.

Art. 5 alin. 1 al noii Directive nu mai prevede o astfel de limitare, prin urmare, instanța trebuie să-și poată fundamenta convingerea că bunurile provin din activități infracționale pe baza oricăror împrejurări, disproporția de valoare menționată fiind doar una dintre circumstanțele, exemplificativ enumerate, care ar putea fi avute în vedere de către judecător.

De asemenea, norma europeană nu mai impune vreo condiție privitor la activitatea infracțională care nu face obiectul condamnării, ceea ce determină și eliminarea din reglementarea actuală a condiției potrivit căreia activitatea infracțională anterioară trebuie să fie de natura celei prevăzute în alin. 1 al art. 112¹ Cod penal.

2. Din perspectiva reglementărilor de drept procesual-penal cuprinse în Codul de procedură penală

Directiva 2014/42/UE impune Statelor Membre adoptarea de reguli noi în ceea ce privește confiscarea neurmă de condamnare și oferă în acest sens câteva exemple în care această confiscare ar interveni.

Astfel, cazurile în care directiva impune statelor reglementarea confiscării nebazate pe condamnare sunt numai acelea în care condamnarea nu ar fi posibilă în cadrul unei proceduri *in absentia*, cel puțin pentru situațiile în care inculpatul se află în imposibilitate de a se prezenta la judecată din cauza bolii ori când aceasta se sustrage de la judecată. Aceste cazuri și aceasta reglementare comunitară reprezintă, așa cum s-a mai menționat, norme minime, Statele Membre fiind libere să adopte, dacă doresc, norme mult mai generoase în măsura în care este atins scopul urmărit de actul comunitar.

Or, potrivit legislației procesual penale române *de lege lata*, sustragerea de la judecată a inculpatului legal citat nu împiedică pronunțarea unei soluții de condamnare, iar încetarea, pentru orice motive, a procesului penal, nu exclude posibilitatea aplicării măsurii de siguranță a confiscării. Prin urmare, potrivit reglementării procesual-penale române se poate dispune confiscarea, atât cea specială cât și cea extinsă, în ambele cazuri, atingându-se obiectivul declarat al Directivei.

În ceea ce privește imposibilitatea de prezentare a inculpatului la judecată, pentru motiv de boală, acesta constituie, potrivit reglementărilor *de lege lata* un temei de suspendare a procesului penal. În această materie, proiectul de act normativ propune intervenții minime

prin care să impună magistraților ca, la momentul analizării suspendării procesului, să aibă în vedere toate instituțiile reglementate relativ recent și care permit continuarea procedurii dispunând ca suspectul sau inculpatul să fie audiat la locul unde se află sau prin intermediul videoconferinței.

Apreciindu-se că, în cazul în care măsura de siguranță a confiscării speciale se dispune direct prin decizia prin care se soluționează calea de atac a apelului nu există nicio cale de atac, pentru transpunerea art. 8 alin. (6) al Directivei, care impun o cale de atac și pentru ipoteza dispunerii măsurii de siguranță a confiscării direct prin decizia din apel, este necesară completarea Codului de procedură penală. În sprijinul acestei necesități sunt și considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 24/2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 250 alin. (6) din Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 276 din 12 aprilie 2016 (în special paragrafele 18-31 ale acestei decizii care se aplică *mutatis mutandis*).

După Decizia nr. 24/2016, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 a introdus, prin art. 250¹ C.p.p., o cale de atac împotriva încheierii prin care se dispune - *inclusiv în cursul judecării apelului* - mai puțin decât confiscarea (*respectiv indisponibilizarea unor bunuri prin instituirea unui sechestru*). Confiscarea dispusă prin hotărârea instanței de fond poate fi atacată cu apel, dar cea dispusă direct prin hotărârea prin care se soluționează apelul nu, ceea ce ar contraveni prevederilor art. 8 alin. (6) din Directiva 2014/42.

Pentru aceste motive, proiectul propune introducerea după art. 425¹ C.p.p. a unui articol nou, art. 425² care reglementează condițiile în care se poate face contestație împotriva hotărârii prin care instanța de apel dispune măsura de siguranță a confiscării speciale. Contestația reglementată de acest text se poate face numai în ceea ce privește această măsură de siguranță.

3. Din perspectiva instituțională

Articulând competențele încredințate recent înființatei Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate, proiectul propune o intervenție în legea cadru privind executarea pedepselor și măsurilor neprivative de libertate potrivit căreia Agenția, care va avea, urmare gestionării bazei de date special constituită, acces la modalitatea de punere în executare a măsurilor de confiscare special și confiscare extinsă, să poată notifica judecătorii delegați cu executarea cu privire la eventualele obstacole existente sau întârzieri în cadrul acestui proces. În acest fel se săvârșește cerinței cuprinse în art. 9 din Directivă în sensul asigurării unei executări efective a hotărârilor de confiscare

Proiectul propune, totodată, în asigurarea transpunerii art. 11 din Directivă, ca periodic Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate, să centralizeze datele primite de la autorități în ceea ce privește măsurile asigurătorii, confiscările speciale și confiscările extinse

	dispute în cursul procedurilor judiciare penale și să realizeze statistici pe care le transmite anual Comisiei Europene.
3. Alte informații	

Secțiunea a 3-a
Impactul socioeconomic al proiectului de act normativ

1. Impactul macroeconomic	Nu este cazul
1 ¹ . Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat	Nu este cazul
2. Impactul asupra mediului de afaceri	Nu este cazul.
3. Impactul social	Nu este cazul
4. Impactul asupra mediului	Nu este cazul
5. Alte informații	Nu este cazul

Secțiunea a 4-a
Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

Indicatori	Anul curent	Următorii 4 ani				Media pe 5 ani
1	2	3	4	5	6	7
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus din care: a) buget de stat, din acesta: (i) impozit pe profit; (ii) impozit pe venit b) bugete locale, (i) impozit pe profit c) bugetul asigurărilor sociale de stat (i) contribuții de asigurări	Nu este cazul					
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care a) buget de stat, din acesta: (i) cheltuieli de personal	Nu este cazul					

(ii) bunuri și servicii						
b) bugete locale						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
3. Impact financiar, plus/minus, din care:						
a) buget de stat						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
b) bugetele locale						
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii bugetare						
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificării veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare						
7. Alte informații	Nu este cazul.					
Secțiunea a 5-a Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare						
1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ: a) acte normative în vigoare ce vor fi modificate sau abrogate, ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ; b) acte normative ce urmează a fi elaborate în vederea implementării noilor dispoziții.	Nu este cazul.					

1'. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația în domeniul achizițiilor publice	Nu este cazul
2. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare	Prezenta lege transpune în legislația națională art. 4 alin.(2), art.5, art. 8 alin.(6), art.9 și art.11 din Directiva 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 27 din 29 aprilie 2014
3. Măsurile normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare	Nu este cazul
4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene	
5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente	
6. Alte informații	Nu este cazul
Secțiunea a 6-a Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ	
1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate	
2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de proiectul actului normativ	Nu este cazul.
3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice	Nu este cazul.

locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr.521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative	
4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente	Nu este cazul.
5. Informații privind avizarea de către: a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi.	Proiectul necesită avizul Consiliului Legislativ.
6. Alte informații	Nu este cazul
Secțiunea a 7-a Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ	
1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ	Textul a fost supus dezbaterii publice prin afișare pe site-ul Ministerului Justiției.

2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice	Nu este cazul.
3. Alte informații	Nu este cazul
Secțiunea a 8-a Măsurile de implementare	
1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente	
2. Alte informații	Nu este cazul.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul Penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de Procedură Penală, precum și pentru completarea articolului 79 din Lege nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, pe care îl supunem Guvernului spre adoptare.

Tudorel TOADER

MINISTRUL JUSTIȚIEI

Avizăm favorabil:

Carmen Daniela DAN

Teodor Viorel MELEȘCANU

Ministrul Afacerilor Interne

Ministrul Afacerilor Externe

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO